

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2011. május 13.

**KÖZGAZDASÁGI
ALAPISMERETEK
(ÜZLETI GAZDASÁGTAN)**

**KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI
ÉRETTSÉGI VIZSGA**

**JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI
ÚTMUTATÓ**

**NEMZETI ERŐFORRÁS
MINISZTERIUM**

Fontos tudnivalók

A javítási-értékelési útmutatóban feltüntetett válaszokra kizárólag a megadott pontszámok adhatók.

A megadott pontszámok további bontása csak ott lehetséges, ahol erre külön utalás van. Az így kialakult pontszámok csak egész pontok lehetnek.

Választást, rövid választ igénylő feladatok
1. feladat**2 pont**

Tegyen különbséget a szükséglet és az igény között!

A szükséglet az emberekben felmerülő hiányérzet, az igény viszont már ennek konkrét kielégítési módja, minősége. (Az emberek alapvetően az igényeikben különböznek egymástól.)

2. feladat**5 pont**

Jellemezze röviden az alábbi piacorientációban a megadott gazdasági szereplők jellemző magatartását!

a) Termelési koncepció

Fogyasztó

Az olcsó, könnyen hozzáférhető termékeket részesíti előnyben.

1 pont

Vállalat

Tömeggyártás, magas termelékenység, alacsony önköltség (és fogyasztói ár), széles elosztás jellemzi.

1 pont

1 pont

b) Értékesítési koncepció

Fogyasztó

Nem vásárol vagy nem kíván eleget vásárolni a vállalat termékeiből.

1 pont

Vállalat

A fogyasztót rá kell bírni, hogy többet vásároljon.

1 pont

3. feladat**3 pont**

Nevezze meg, mely marketingstratégiára vonatkoznak az alábbi megfogalmazások!

a) Piaci részesedésének agresszív növelésére törekvő vállalat.

Marketingstratégia:**Piackihívó**.....

b) A stratégia lényege (vezérfonala) a specializálódás.

Marketingstratégia:**Piacmehúzódó**....

c) A legnagyobb piaci részesedéssel rendelkező domináns vállalatok.

Marketingstratégia:**Piacvezető**.....

3 x 1 pont

4. feladat**5 pont**

Sorolja fel a pénz funkcióit!

- ...**Értékmérő funkció**...
- ...**Forgalmieszköz funkció**.....
- ...**Fizetésieszköz funkció**.....
- ...**Felhalmozásieszköz funkció**...
- ...**Világpénz funkció**....

5 x 1 pont

5. feladat**5 pont**

Írja a kipontozott vonalra a meghatározásokhoz tartozó fogalmakat!

- a) A ...**likviditás**..... a vállalat rövid távú fizetőképessége, amely biztosítja a vállalat pénzügyi kötelezettségeinek határidőben történő teljesítését.
- b) A ...**hitel**..... meghatározott lejáratra, pénzintézettől visszafizetési kötelezettséggel kapott pénz.
- c) A ...**közvetlen** támogatás a központi költségvetésből bizonyos pénzösszeg kiutalását jelenti.
- d) A ...**fizetés napja**..... az a nap, amelyen a fizetést megtörténtnek tekintik.
- e) ...**Az idegen váltó**... kibocsátója felszólít egy másik természetes vagy jogi személyt, hogy a váltón feltüntetett összeget meghatározott időben és helyen a kedvezményezett részére fizesse meg.

5 x 1 pont

6. feladat**6 pont**

Egy kft. dolgozóinak adatai (fő)

Életkor (év)	Létszám	Férfi	Nő
20 – 30	15	10	5
31 – 40	25	20	5
41 – 50	15	5	10
51 – 60	10	5	5
Összesen	65	40	25

- a) Nevezze meg a táblában szereplő statisztikai sor fajtáját, keletkezési módját!
.....**Csoportosítással keletkezett, mennyiségi sor.** 2 x 1 pont
- b) Egészítse ki a statisztikai sort egy minőségi ismérv két lehetséges változatának fejrovatba történő beírásával! A táblázatot tetszőleges adattartalommal tegye teljessé!
1 pont
Szakmailag korrekt, más megoldás is elfogadható. (Például fizikai, nem fizikai.)
- c) Határozza meg a kapott tábla típusát!
.....**Kombinációs tábla**...
(Két összegrovata van, a létszám is összegezés.)
1 pont

- d) Jelölje ki a 31–40 éves korcsoport arányának számítási módját, és nevezze meg az alkalmazott mutatószámot!

Számítás kijelölése:**25/65**..... 1 pont

Mutatószám megnevezése: ...**Megoszlási viszonyszám**... 1 pont

7. feladat **5 pont**

- a) Írja le a költség fogalmát!

A tevékenységhez közvetlenül kapcsolódó eszközfelhasználás pénzben kifejezett értéke. (Vagy: A tevékenység érdekében felhasznált erőforrások pénzben kifejezett értéke.) 1 pont

- b) Nevezze meg a felsorolt költségekhez tartozó költségcsoportosítási szempontokat!

...**Költségnem vagy megjelenési alak**... szerint: anyagköltség, bérköltség, értékcsökkenési leírás

...**Elszámolhatóság vagy elszámolási mód**... szerint: közvetlen anyagköltség, közvetett bérköltség

...**Termelés volumenének változásával való viszony**.. szerint: állandó költség, arányosan változó költség. 3 x 1 pont

- c) Fejezze be az alábbi mondatot!

Az amortizáció költségkénti elszámolása az **értékcsökkenési leírás**. 1 pont
(Ide a megnevezést írja!)

8. feladat **5 pont**

Egy vállalkozás alapanyagkészletéről ismert adatok

Időpont	Gazdasági esemény	Mennyiség (kg)	Egységár (Ft/kg)
Április 1.	Nyitókészlet	200	2 000
Április 12.	Beszerezés	500	2 200
Április 15.	Visszaküldés	40	..
Április 26.	Beszerezés	800	2 400
Április 28.	Minőségi engedmény		5%
Április 30.	Felhasználás	1000

A vállalkozás az alapanyag felhasználásának értékét FIFO eljárással állapítja meg.

Jelölje ki az áprilisi anyagköltség kiszámításának módját!
(A számítást nem kell elvégeznie.)

200 kg x 2 000 Ft/kg = 1 pont
 (500-40) kg x 2 200 Ft/kg = 2 pont
 340 kg x (2 400 x 0,95) Ft/kg = 2 pont
 (1 pont) (1 pont)

9. feladat**4 pont**

Állapítsa meg az alábbi információk alapján a rövid lejáratú kötelezettségek mérlegsor értékét!

Tárgyi eszközök 12 000 000 Ft, tartós lekötésű bankbetét 1 000 000 Ft, beruházási hitel 5 800 000 Ft, államkötvények 2 500 000 Ft, szállítók 2 200 000 Ft, beruházások 1 500 000 Ft, forgóeszköz hitel 500 000 Ft, készletek 2 500 000 Ft, készpénz 60 000 Ft, bértartozás 2 100 000 Ft, követelések 3 100 000 Ft, bankszámlapénz 12 500 000 Ft, szoftverek 4 200 000 Ft, adótartozás 400 000 Ft.

$$2\,200\,000 + 500\,000 + 2\,100\,000 + 400\,000 = 5\,200\,000 \text{ Ft}$$

4 x 1 pont

10. feladat**10 pont**

Vállalkozásunk anyagot vásárolt a Mézes Kft-től, a kapott számla végösszege 6 000 000 Ft. A vizsgált időszakban az Édes Bt-nek eladott késztermékek nettó árbevétele 8 000 000 Ft volt. A vásárolt anyag és az értékesített késztermék is áfaköteles, az áfakulcs mindkét esetben 25%.

- a) Helyezze el partnereinket a folyószámla nyilvántartásokban! 1 pont
Nevezze meg, ki szerepel a Szállító folyószámla nyilvántartásban!

...**Mézes Kft**... vállalkozás

- b) Soroljon fel a folyószámla nyilvántartásokból legalább 3 elengedhetetlen információt, a partnerazonosítókon kívül! 3 pont

tartozás összege, keletkezés ideje, bizonylatszám, kiegyenlítés módja, határideje, a kiegyenlítés megtörténte (3 x 1 pont)

Más, szakmailag korrekt megfogalmazások is elfogadhatóak, ha a lényeges információ-tartalomra kitérnek.

- c) Számítsa ki a két gazdasági esemény forgalma után keletkezett általános forgalmi adó befizetési kötelezettség vagy visszaigénylés összegét! 3 pont

Fizetendő adó: $8\,000\,000 \times 0,25 = 2\,000\,000 \text{ Ft}$ (1 pont)

Levonható adó: $(6\,000\,000 / 1,25) \times 0,25 = 1\,200\,000 \text{ Ft}$ (1 pont)

(vagy: $6\,000\,000 \times 0,2 = 1\,200\,000 \text{ Ft}$)

Elszámolandó adó $2\,000\,000 - 1\,200\,000 = + 800\,000 \text{ Ft befizetendő áfa}$ (1 pont)
(Előjelét is írja le!)

- d) Húzza alá az általános forgalmi adót jellemző tulajdonságokat! 3 pont
közvetlen közvetett önbevallású kivetéses
jövedelemadó típusú értéknövekedési típusú vagyonadó típusú
(3 x 1 pont)

Számítást, bizonylatkitöltést, könyvviteli tételszerkesztést igénylő feladatok**1. feladat****10 pont****Válassza ki és töltsse ki a megfelelő bizonylatokat az alábbi feladat pénzügyi műveleteihez!**

A Mozaik Kft. (1111 Budapest, Tulipán u. 111., bankszámlaszám: OTP 11730132–13202134-02560042) bérfizetési jegyzékéből két dolgozóra vonatkozóan az alábbi adatokat ismerjük:

- Szép Hella (szem. ig. sz: 400400 HA, lakcíme: Budapest, Széles u. 12.)
Április havi bruttó bére 190 000 Ft, levonások járulékokra 29 450 Ft, személyi jövedelemadó előlegre 32 300 Ft, egyéb levonás 3 250 Ft.
- Molnár Máté árpilisi bruttó bére 220 000 Ft, levonások járulékokra 34 100 Ft, személyi jövedelemadó előlegre 37 400 Ft, egyéb levonás 2 000 Ft.
(Lakcíme: Budapest, Liliom u. 20., bankszámlaszáma: Erste, 11625824-05020001-40000006).

Szép Hella a bérét készpénzben veszi fel, Molnár Máté bérét a bankszámlájára utalják át.

A bérfizetés és átutalási megbízás napja május 3.

A vállalkozás pénztárosa Szabó Szofi. A bankszámla felett Nagy Tibor ügyvezető rendelkezik.

Átutalási megbízás

- Nagy Tibor aláíró, dátumév május 3. 1 pont
- Átutaló neve, bankszámlaszáma:
Mozaik Kft., 11730132–13202134-02560042 1 pont
- Jogosult neve, bankszámlaszáma:
Molnár Máté, 11625824-05020001-40000006 1 pont
- Az átutalt összeg: 146 500 Ft 1 pont
- Közlemény: április havi munkabér 1 pont

Kifizetési pénztárbizonylat

- Kifizetés címzettje: Szép Hella, dátum:év május 3. 1 pont
- Kifizetés jogcíme: április havi bér 1 pont
- Kifizetés összege: 125 000 Ft 1 pont
- Aláírók: pénztáros – Szabó Szofi, átvevő Szép Hella 1 pont
- Melléklet 1 db, az összeg összesen (125 000) 1 pont

A megadott pontok tovább nem bonthatók és csak a felsorolt információk mindegyike esetén jár.

A bizonylatokon a partnerek felcserélése esetén egyik bizonylatra sem jár pont, rész-pontok se adhatók.

2. feladat

10 pont

Egy vállalkozás adatai valamely év negyedik negyedében

Megnevezés	Forgalom (Ft)	Árukészlet (Ft) /Hó utolsó napján/
Október	14 000 000	4 600 000
November	17 000 000	4 100 000
December	20 000 000	2 000 000

Kiegészítő információ: Az árukészlet október 1-jén 3 400 ezer Ft volt.

Végezze el az alább megnevezett számításokat! A kipontozott helyre írja le az alkalmazott statisztikai mutatószám nevét és a kapott eredményt!

(A számításokat 4 tizedes pontossáig végezze, a százalékos eredményeket egy tizedes pontosságra kerekítve adja meg! Ne feledkezzen meg a mértékegységek jelöléséről sem!)

- a) Számítsa ki a negyedik negyedévre az átlagos havi forgalmat! 2 pont

Statisztikai mutató neve: (Egyszerű) **számtani átlag** (1 pont) Eredmény **17 000 000 Ft**

Mellékszámítás:

$$(14\,000\,000 + 17\,000\,000 + 20\,000\,000) / 3 = 51\,000\,000 / 3 = 17\,000\,000 \text{ Ft} \quad (1 \text{ pont})$$

- b) Állapítsa meg az átlagos havi árukészlet értékét a negyedévre! 3 pont

Statisztikai mutató neve: **kronologikus átlag** (1 pont) Eredmény **3 800 000 Ft**

Mellékszámítás:

$$(3\,400\,000 / 2 + 4\,600\,000 + 4\,100\,000 + 2\,000\,000 / 2) / 3 = 11\,400\,000 / 3 = 3\,800\,000 \text{ Ft} \quad (2 \text{ pont})$$

- c) Határozza meg az árukészlet alakulását október 1-jéről december 31-re! 2 pont

Statisztikai mutató neve: **dinamikus viszonyszám** (bázis) (1 pont) Eredmény **58,8%**

Mellékszámítás:

$$2\,000\,000 / 3\,400\,000 = 0,5882 \rightarrow 58,8\% \quad (1 \text{ pont})$$

- d) Vizsgálja meg, hogyan alakult a forgalom hónapról hónapra! 3 pont

Statisztikai mutató neve: **dinamikus-láncviszonyszám** (1 pont) Eredmények: **121,4%**
117,6%

Mellékszámítás: $17\,000\,000 / 14\,000\,000 = 1,2142 \rightarrow 121,4\%$ (1 pont)

$$20\,000\,000 / 17\,000\,000 = 1,1764 \rightarrow 117,6\% \quad (1 \text{ pont})$$

3. feladat**8 pont**

Egy vállalkozás két tárgyi eszközéről az alábbi adatok ismertek:

1. sz.: Termelési célú gépsor beszerzésének gazdasági eseményei:
(Az áfa minden esetben 25%.)

- Július 1-jén a gép számla szerinti beszerzési értéke 4 500 000 Ft + 25% áfa.
- A gép fuvardíjáról kapott készpénzes számla végösszege 250 000 Ft.
- A gép beszerelését és üzembe helyezését a vállalkozás saját szakembereivel végeztette el, a tevékenységre elszámolt költségek összege 500 000 Ft.
- A beruházáshoz felvett hitel tárgyévi kamata 150 000 Ft, ebből 50 000 Ft aktiválásig számolható el.
- A beruházás beüzemelésének költsége 200 000 Ft.
- A folyamatos és zavartalan üzemelés érdekében az állandó karbantartás várhatóan 40 000 Ft/hó költséggel jár.
- A beruházást tárgyévi szeptember 1-jén helyezte üzembe a vállalkozás.

Számítsa ki a tárgyi eszköz bekerülési értékét!

3 pont

$$4\,500\,000 + (250\,000/1,25) + 500\,000 + 50\,000 + 200\,000 = 5\,450\,000 \text{ Ft}$$

1 hiba esetén 2 pont; 2 hiba esetén 1 pont; 3 vagy több hiba esetén 0 pont adható.

2. sz.: Termelő gép adatai: szeptember 1-jén aktivált bekerülési értéke 5 450 000 Ft, a tervezett elhasználódási idő 8 év. Tervezett maradványértéke 458 000 Ft, lineáris leírást alkalmaznak.

Határozza meg a gép mérlegértékét (nettó értékét) az alábbi időpontokban!

▪ **Az aktiválás évében december 31-i fordulónapon:**

3 pont

$$(5\,450\,000 - 458\,000) = 4\,992\,000 \text{ Ft} \quad 4\,992\,000 / 8\text{év} = 624\,000 \text{ Ft/év} \quad (1 \text{ pont})$$

$$624\,000 / 12 \text{ hó} = 52\,000 \text{ Ft/hó}$$

$$4 \text{ havi értékcsökkenés: } 4 \times 52\,000 = 208\,000 \text{ Ft} \quad (1 \text{ pont})$$

$$\text{Mérlegérték (nettó érték)} = 5\,450\,000 - 208\,000 = 5\,242\,000 \text{ Ft} \quad (1 \text{ pont})$$

▪ **A következő év december 31-i fordulónapon:**

2 pont

$$\text{Elszámolt összes értékcsökkenés} = 208\,000 + 624\,000 = 832\,000 \text{ Ft} \quad (1 \text{ pont})$$

$$\text{Mérlegérték (nettó érték)} = 5\,450\,000 - 832\,000 = 4\,618\,000 \text{ Ft} \quad (1 \text{ pont})$$

4. feladat**7 pont**

Számítsa ki az alábbi adatok alapján a vállalkozás szokásos vállalkozói eredményét „A” típusú összköltség eljárással! Használja az alább megadott munkatáblát!

Értékesített késztermékek 4 500 db, az eladási ár 25%-os áfával 20 000 Ft/db, a félkész termék eladásának nettó árbevétele 2 000 000 Ft volt.

Pénzügyi ráfordítások	3 500 000 Ft
Összes költség	51 000 000 Ft
Pénzügyi bevételek	4 000 000 Ft
Egyéb bevételek	9 800 000 Ft
Rendkívüli bevételek	2 100 000 Ft
Rendkívüli ráfordítások	2 900 000 Ft
Egyéb ráfordítások	5 400 000 Ft

Saját termelésű készletek adatai (Ft):

Megnevezés	Nyitóállomány	Záróállomány
Késztermékek	1 000 000	1 200 000
Félkész termékek	1 400 000	400 000
Befejezetlen termelés	500 000	800 000

Az eredmény kiszámításának munkatáblája:

Eredménykimutatás sorai	E Ft	
Értékesítés nettó árbevétele	74 000	1 p
Aktivált saját teljesítmények értéke	-500	
Egyéb bevételek	9 800	1 p
Összes költség	- 51 000	
Egyéb ráfordítások	- 5 400	
Üzemi (üzleti) eredmény	26 900	1 p
Pénzügyi műveletek bevételei	4 000	
Pénzügyi műveletek ráfordításai	- 3 500	
Pénzügyi műveletek eredménye	500	1 p
Szokásos vállalkozói eredmény	27 400	1 p

Mellékszámítások kijelölése:

$$\text{Nettó árbevétel : } 4\,500 \text{ db} \times (20\,000 / 1,25) = 4\,500 \times 16\,000 = 72\,000\,000 \text{ Ft}$$

$$72\,000\,000 + 2\,000\,000 = 74\,000\,000 \text{ Ft}$$

Saját termelésű készletek állományváltozása

$$(1\,200\,000 + 400\,000 + 800\,000) - (1\,000\,000 + 1\,400\,000 + 300\,000) = - 500\,000 \text{ Ft}$$

1 pont

1 pont

5. feladat**15 pont****Könyvelje le az alábbi gazdasági eseményeket, a kiemelt számlák nyitóegyenlegeinek figyelembevételével!**

231. Befejezetlen termelés 200 000 Ft

471. Jövedelem-elszámolási szla. 4 800 000 Ft

Gazdasági események

- Befejezetlen termelés visszavezetése.
- Alapanyag vásárlás fuvardíja a kapott számla szerint 100 000 Ft, + 25% áfa.
- Bankértékesítés a bértartozás átutalásáról.
- Termelési célra berendezést vásároltak, számla szerinti végösszege 12 500 000 Ft.
(Az áfa összege 2 500 000 Ft.)
- Elkészült termékek raktárra vétele önköltségen 9 000 000 Ft.
- A vásárolt berendezést üzembe helyezték, aktiválás.
- Pénzbefizetés a bankszámlára 200 000 Ft, a pénztárbizonylat szerint.
- Az időszak alapanyag felhasználása 3 000 000 Ft.
- Az időszak során a berendezések elszámolt értékcsökkenési leírása 800 000 Ft.
- Megérkezett a bank jóváírási értesítése a pénzbefizetésről.
- Késztermékeladás: eladási áron 8 000 000 Ft + 25% áfa, önköltségen 6 000 000 Ft.
- Bankértékesítés: a vevőkkel szembeni követelés befolyt.

Vegyes napló,							
Sor- szám	T szála. száma	Tartozik számla neve	K szála. száma	Követel számla neve	Szöveg	Tartozik összeg	Követel összeg
1.	581	Saját term készl. áll. vált.	231	Befejezetlen termelés	Visszavezetés	200 000	200 000
2.*	211	Alapanyagok	454	Szállítók	Anyagvásárlás fuvardíja	100 000	100 000
	466	Előzetes áfa	454	Szállítók	Fuvardíj áfája	25 000	25 000
3.	471	Jövedelemelszámolás	384	Elszámolási betét	Bértartozás átutalása	4 800 000	4 800 000
4.	161	Befejezetlen beruházás	455	Beruházási szállítók	Berendezés vételára	10 000 000	10 000 000
	466	Előzetes áfa	455	Beruházási szállítók	Kapcsolódó áfa	2 500 000	2 500 000
5.	25	Késztermékek	581	Saját term készl. áll. vált.	Raktárra vétel	9 000 000	9 000 000
6.	131	Műszaki berend., gép, járm.	161	Befejezetlen beruházás	Aktíválás	10 000 000	10 000 000
7.	389	Árvezetési számla	381	Pénztár	Pénz befizetés	200 000	200 000
8.	51	Anyagköltség	211	Alapanyagok	Anyagfelhasználás	3 000 000	3 000 000
9.	57	Értéksökkenési leírás	139	Műsz berend. ért. csökk	Értéksökkenési leírás	800 000	800 000
10.	384	Elszámolási betét	389	Árvezetési számla	Jóváírás – pénzbefizet.	200 000	200 000
11.	31	Vevők	91	Értékesítés nettó árbev.	Értékesítés eladási áron	8 000 000	8 000 000
	31	Vevők	467	Fizetendő áfa	Értékesítés áfája	2 000 000	2 000 000
	581	Saját term készl. áll. vált.	25	Késztermékek	Értékesítés önköltségen	6 000 000	6 000 000
12.	384	Elszámolási betét	31	Vevők	Vevőkövetelés befolyt	10 000 000	10 000 000

Valamennyi helyesen könyvelt sor 1-1 pont, kivéve a *-gal jelzett 2. gazdasági eseményt, ahol a két tételesor helyes lekönyvelésére jár az 1 pont.
Összesen 15 pont